

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige družbe svetega Mohorja.

Na krivih potih. *Povest. Priprostemu ljudstvu v pouk in zabavo spisal Žaljski. Slov. Večernic XLVII. 7v.* — Z letošnjim zvezkom „Slovenskih Večernic“ je družba sv. Mohorja prestopila na novo polje. In v tej meri, kakor se razširja prekucijski socijalizem, provzroččen po brezobzirnem kapitalizmu, ter se mu nasproti stavlja krščanski socijalizem, treba je, da se, zlasti odkar se je sam sveti oče oglasil v tej stvari, tudi slovensko ljudstvo seznaniti s poglavitnimi načeli in težnjami obojega socijalizma. V obliki mične povesti je to najlože storiti. V tej povesti spoznaš mednarodni rovarski socijalizem, poleg tega pa tudi blagodejni krščanski. Kar se tiče posebej obrtnih nadzornikov, res je to blagohotno uvedla država, a zaželeno koristi delavec še nima od tega, največ zato, ker se delavec večinoma ne more čisto prosto pritožiti zoper razne hude krivice po tvornicah in jamah. Pisatelj je značaje načrtal dobro, le o 16 letni Zorani se nam zdi, da mladeniča Ivana vendar-le preveč nadkrijuje v pogumnosti. Nenavadno in neumestno je, da župnik v svoji pridigi kar naravnost hvali novega gospodarja rudniškega, rekoč: „Mož, kteremu sedaj služite, je vsega spoštovanja vreden. Jaz sam sem se prepričal, da se vam je, odkar on tukaj gospodari in zapoveduje, v vsakem oziru obrnilo na bolje.“ (Str. 139.) Božja previdnost odseva iz cele povesti prav lepo.

Praktični nauki na str. 14. in 15. so sicer prav koristni, a neskladne so misli v teh-le dveh zaporednih stavkih: „Človek je stvarjen po božji podobi, in njegova dolžnost je, da to podobo kolikor mogoče lepo ohranjuje. Nič pa ne pospešuje telesne lepote bolj, kakor snaga.“ Ali ni le duša človeška ustvarjena po božji podobi? Neka posebnost je poroka v terek. Na str. 17 se ima tožilnik glasiti „duha“ nam. „duh“. Str. 20 morda „me druge“ nam. „mi druge“; str. 90 bi želeli besedico „se“, ker govorimo (a ne povsod. Ur.): „če se mi ne preleže“ ali pa: „če mi ne odleže“; str. 119 „nejevercu“ nam. „krivovercu“. „Dejanje doprinesel“ na str. 137 ni slovensko. „Zveličar“ — „Odrešenik“, „Gospod“ (= Jezus) piše pisatelj z malo začetnico. Da je grajščinska gospa morda še enkrat prejela sv. zakramente, ko ji je prihajalo hujše, bilo bi umestno naravnost omeniti, sicer se le slutiti. Nam. „končno“ (konečno) bi bilo boljše rabiti „poslednjič“, namestu „rudeč“ „erdeč“ ali „rdeč“, nam. „sodnija“ „sodišče“. Kazalni in svojivni zaimek stopata prerada za pridevnik; saj ne slišimo ljudstva, da bi govorilo n. pr. tako-le: V zaduhlih teh podzemskih prostorih, z beraško to drhaljo, pogubne svoje nauke, prijetno svojo vonjavo itd. Sicer je jezik

lep. Zlasti pa namen, vsebina in mikavnost v tej povesti delajo čast pisatelju in družbo prav toplo priporočajo.

Val. Bernik.

Kitajci in Japonci. *Spisal J. Starè. Str. 143.* — Med letošnjimi knjigami naše družbe se po zunanji lični obliki odlikuje najbolj Staretova: „Kitajci in Japonci“. Prijeten tisek, premnogo lepih in — kolikor morem soditi — stvarno resničnih slik, celó dva slovenska zemljevida — to bode jako ugajalo našim družabnikom, kakor je ugajalo tudi meni. A ne samo vnanjščina je vredna take pohvale, ampak tudi poučna in kratkočasna vsebina. Zares dobro jo je pogodil odbor, da je sklenil izdajati narodopisne in zemljepisne knjižice. Obzorje našega, za take stvari tako radovednega, naroda se bode razširilo in s tem se bode tudi bolje zavedal samega sebe. Ob enem se pa dandanes prav na tem polju lahko podá občinstvu izborne tvarine, zakaj narodopisje se je v poslednjih letih povzdignilo jako visoko. Pa tudi s tem je pravo zadel naš odbor, da je izročil prvo delo te vrste gospodu Staretu, zakaj — in s tem izrekamo ob kratkem vso pohvalo — gospod profesor daje s tem delcem vsem naslednikom svojim dober vzgled.

Večji del knjige se peča s kitajskim cesarstvom, le majhen kos (jedno poglavje) govori o Japoncih. Prav trdnega reda ni v celotnem obdelovanju. Najprej govori o Kitajski deželi, narodu in o splošnih stvarih, nato pa o raznih stanovih in njih opravilih. Kdor je prečital vso knjigo, sestavi si lahko dokaj popolno sliko kitajskega življenja. To lahko presoja oni čitatelj, kateremu so znana jednaka dela v drugih jezikih.

Jako važno v takem delu za ljudstvo je, da je preprosto in umevno. To lahko pripoznavamo naši knjigi. Gospod Starè piše gladko in preprosto, jezik mu ni okoren, kakor se rado zgodi v takih delih. Tudi pisava je dokaj pravilna, če izvzamemo kako malenkost, n. pr. „trak od rudečega papirja“; tako ne pravimo Slovenci, ampak: trak papirja, ali pa iz papirja. K večjemu takó bi se izraz utegnil razlagati, kakor „ostanki od južine, od večerje“ itd.

Radostno torej pozdravljamo lepo knjižico in želimo, da bi dobila mnogo enakih sestic.

Dr. Fr. L.

Slovanska knjižnica. 3. snopič: „Slučajno“. Ruski spisal P. N. Polevoj. Posl. I. I. Kogej. „Amerikanci“, pripovedka I. I. Jasinskega. Posl. V. K. Ratimir. 4. snopič: „Protivja“. Slika iz življenja Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska. Poslovenil Anonym. „Az buka“. 5. snopič: „Cesarja je bil šel gledat“. Humoreska. „Pravda“. Humoreska. „Prevžitkar“. Povest. Vse tri iz lužiškega poslovenil Simon Gregorčič ml. — V 3. snopiču je najprej pripovedno opisan zgodovinski početek